

dr hab. Agnieszka Grzelak, prof. ALK

Autorka jest profesorką w Kolegium Prawa Akademii Leona Koźmińskiego, zastępczynią Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych (ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5867-8135>).

Trybunał Sprawiedliwości o prawie sędziów do ochrony prywatności i danych osobowych – komentarz do wyroku Trybunału Sprawiedliwości z 5.06.2023 r., C-204/21, Komisja Europejska przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej

Słowa kluczowe: prawo do prywatności, ochrona danych osobowych, ustawa kagańcowa, Karta praw podstawowych UE, prawa sędziów

Kwestia ochrony danych osobowych i prawa do prywatności sędziów nie była do tej pory przedmiotem rozważań Trybunału Sprawiedliwości. Problem jednak ujawnił się w kontekście szerszego postępowania zainicjowanego przez Komisję Europejską w związku z uchwaleniem i stosowaniem w Polsce przepisów ustawy z 20.12.2019 r. zmieniającej przepisy regulujące funkcjonowanie sądów (potocznie zwanej ustawą kagańcowa)¹. Wyrok Trybunału Sprawiedliwości dotyka nie tylko postępowań dyscyplinarnych, które reguluje wspomniana ustawa, ale odnosi się wprost również do wątku, który będzie przedmiotem niniejszego opracowania, czyli do prawa sędziów do ochrony danych osobowych i ich prywatności – nie w kontekście wolności zrzeszania się, ale przede wszystkim obowiązku informowania o członkostwie w różnych organizacjach. Trybunał ocenił te przepisy przez pryzmat obowiązku ochrony danych osobowych i prawa do prywatności, o których mowa w art. 7 i 8 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej² oraz przepisach rozporządzenia ogólnego o ochronie danych osobowych, tzw. RODO³. W niniejszym komentarzu podniesione zostaną dwa wątki: zakresu stosowania RODO i KPP oraz relacji między prawem do ochrony danych osobowych przysługującym sędziom a celem, jakim jest zapewnienie apolityczności i transparentności postępowania sądowego.

1. Wprowadzenie

Wyrok Trybunału Sprawiedliwości w sprawie C-204/21, Komisja przeciwko Polsce⁴, poza kwestiami związanymi z funkcjonowaniem systemu odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów, dotknął również problemu, który do tej pory nie był przedmiotem szerokich rozważań w prawie UE. Ważne kwestie rozstrzygnięte przez TS wyniknęły na gruncie ostatniego z zarzutów podniesionych w skardze Komisji dotyczącej

1 Ustawa z 20.12.2019 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2020 r. poz. 190) – dalej ustawa zmieniająca. Termin „ustawa kagańcowa” zostaje użyty tylko w celu przybliżenia, o którą ustawę chodzi, w związku z jego funkcjonowaniem w obiegu publicznym. Zob. również A. Grabowski, B. Naleziński, *Konstytucyjne prawo do niezawisłego i bezstronnego sądu w państwie pozornie praworządnym*, „Państwo i Prawo” 2020/10, s. 25.

2 Wersja skonsolidowana Dz.Urz. UE C 202 z 2016 r., s. 389 – dalej KPP lub Karta.

3 Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z 27.04.2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz.Urz. UE L 119, s. 1) – dalej RODO.

4 Wyrok TS z 5.06.2023 r., C-204/21, Komisja Europejska przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej, EU:C:2023:442 – dalej wyrok C-204/21, Komisja przeciwko Polsce.

ustawy zmieniającej, w odniesieniu do problemu naruszenia przepisów RODO i KPP w kontekście prawa sędziów do prywatności i ochrony ich danych osobowych i nałożonego na nich przepisami krajowymi obowiązku złożenia oświadczenia o członkostwie w zrzeszeniu, działalności w fundacji nieprowadzącej działalności gospodarczej lub członkostwa w partii politycznej, a także funkcji pełnionych w tych organizacjach (dalej ogólnie jako: oświadczenia). Zagadnienie to jest problemem nieco odrębnym, które jednak zostało przez Komisję podniesione w skardze, a do TS należy wydanie orzeczenia w przedmiocie odrębnych uchybień podnoszonych w ten sposób przez Komisję⁵.

Aby przypomnieć, czego dokładnie dotyczył problem analizowany przez TS, należy wskazać, że w wyniku zmian, które nazywane były „reformą wymiaru sprawiedliwości”⁶ do Prawa o ustroju sądów powszechnych⁷ i odpowiednio innych ustaw wprowadzono przepisy, w wyniku których na sędziów sądów powszechnych, Sądu Najwyższego i sądów administracyjnych nałożono obowiązek złożenia oświadczenia zawierającego określone informacje⁸. Informacje, jakie są przekazywane przez sędziów, dotyczą – po pierwsze – członkostwa danego sędziego w zrzeszeniu, ze wskazaniem nazwy i siedziby zrzeszenia, pełnionych funkcji oraz okresu członkostwa, po drugie – funkcji pełnionej przez sędziego w organie fundacji nieprowadzącej działalności gospodarczej, ze wskazaniem nazwy i siedziby fundacji oraz okresu pełnienia funkcji, i po trzecie – członkostwa zainteresowanego w partii politycznej przed powołaniem na stanowisko sędziego, a także w okresie sprawowania przez niego urzędu przed 29.12.1989 r., ze wskazaniem nazwy partii politycznej, pełnionych funkcji oraz okresu członkostwa⁹. Oświadczenia te są składane – w zależności od sądu, w którym sędziowie orzekają, i stanowisk, jakie w tym sądzie zajmują – prezesowi sądu powszechnego albo sądu administracyjnego, a w przypadku prezesów sądów apelacyjnych, Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego oraz Prezesa Naczelnego Sądu Administracyjnego – Krajowej Radzie Sądownictwa albo Ministrowi Sprawiedliwości. Zgodnie z przepisami Prawa o ustroju sądów powszechnych w zmienionym brzmieniu organy te powinny w terminie 30 dni udostępnić zawarte w tych oświadczeniach informacje w postaci elektronicznej w Biuletynie Informacji Publicznej.

W wyniku postępowania przeprowadzonego na podstawie art. 258 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej¹⁰ Komisja

skierowała do TS skargę przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej, w której podniosła szereg zarzutów dotyczących ustawy, w tym wskazała, że ww. zmiany naruszają art. 7 i 8 KPP oraz art. 6 ust. 1 ak. 1 lit. c i e, art. 6 ust. 3 i art. 9 ust. 1 RODO. Komisja uznała, że **zobowiązanie sędziów do składania oświadczeń, o jakich mowa, a także wprowadzenie obowiązku publikowania ich w Biuletynie Informacji Publicznej wiąże się z przetwarzaniem danych osobowych zidentyfikowanych osób fizycznych w ich sferze prywatnej**. Takie przetwarzanie, w ocenie Komisji, nie wchodzi w zakres organizacji wymiaru sprawiedliwości, a przynajmniej ewentualny związek funkcjonalny między tymi danymi a pełnieniem urzędu sędziego nie wyłącza stosowania przepisów RODO¹¹. Komisja dodała, że środki te mogłyby godzić w niezawisłość sędziów, która chroniona jest na mocy art. 19 ust. 1 ak. 2 Traktatu o Unii Europejskiej¹² w przypadkach, w których sędziowie ci mają stosować prawo UE i dokonywać jego wykładni. Komisja uznała również, że przetwarzane dane osobowe należą do kategorii danych wrażliwych, podlegających systemowi zakazu i wzmocnionej ochrony ustanowionemu w art. 9 ust. 1 RODO, ponieważ mogą to być dane ujawniające poglądy polityczne lub przekonania światopoglądowe sędziów¹³. Komisja nie przyjęła argumentacji przedstawionej w uzasadnieniu do projektu ustawy, na mocy której wprowadzono art. 88a p.u.s.p., że celem tych rozwiązań jest dążenie do zachowania neutralności politycznej i bezstronności sędziów, a także zaufania co do tej bezstronności oraz ochrony godności sprawowanego urzędu. Ingerencja w prawo do poszanowania życia prywatnego i ochrony danych osobowych zainteresowanych nie pozostaje w zgodzie z zasadą proporcjonalności¹⁴. Apolityczność sędziów jest gwarantowana w przepisach krajowych innymi środkami, a rozpatrywane środki krajowe są w rzeczywistości podobne do mechanizmu nadzorowania sędziów.

W odpowiedzi na skargę Rzeczpospolita Polska twierdziła przede wszystkim, że RODO nie ma zastosowania do omawianego przetwarzania danych osobowych, ponieważ odbywa się ono w ramach działalności nieobjętej zakresem stosowania prawa UE w rozumieniu art. 2 ust. 2 lit. a RODO. Nawet jednak w sytuacji, w której akt ten miałby zastosowanie, to istnieje uzasadniony prawnie cel, jakim jest pogłębienie bezstronności i neutralności politycznej sędziów. Upolitycznienie sądownictwa, nawet w kontekście historycznym, może mieć bowiem wpływ na obecną i przyszłą działalność polityczną sędziego. **Zdaniem rządu RP przekazanie odnośnych informacji nie wpływa na mandat sędziego ani na przydział spraw w sądzie czy dalszą karierę, a także nie prowadzi automatycznie do wyłączenia sędziego od orzekania w tych sprawach**. Cel, któremu służą zakwestionowane przepisy, nie mógł być osiągnięty za pomocą mniej dotkliwych środków. Ponadto odnośne dane nie należą do kategorii danych, o których mowa w art. 9 ust. 1 RODO, ponieważ ich celem nie jest przekazywanie przez sędziego informacji dotyczących jego poglądów politycznych czy przekonań światopoglądowych¹⁵.

W wyroku z 5.06.2023 r., C-204/21, Komisja przeciwko Polsce, odpowiadając na ten zarzut Komisji, Trybunał w pełni

5 Analogicznie w wyrokach TS: z 21.05.2019 r., C-235/17, Komisja Europejska przeciwko Węgrom (Prawo użytkowania gruntów rolnych), EU:C:2019:432, pkt 131; z 18.06.2020 r., C-78/18, Komisja Europejska przeciwko Węgrom (Przejrzystość stowarzyszeń), EU:C:2020:476, pkt 143. Zob. też M. Bonelli, *European Commission v Hungary (Transparency of associations) (C-78/18): The „NGOs case”: on how to use the EU Charter of Fundamental Rights in infringement actions*, „European Law Review” 2021/2, s. 258–271.

6 Szerzej na temat samej ustawy zob. m.in. M. Wróblewski, *System odpowiedzialności dyscyplinarnej polskich sędziów w świetle rozwoju orzecznictwa TSUE (sprawy C-791/19 oraz C-204/21)* [w:] *Problem praworządności w Polsce w świetle orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości UE (2021)*, red. J. Barcz, A. Grzelak, R. Szyndlauer, Warszawa 2022, s. 259.

7 Ustawa z 27.07.2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. z 2024 r. poz. 334 ze zm.) – dalej p.u.s.p.

8 Ustawa zmieniająca dokonała zmian nie tylko w Prawie o ustroju sądów powszechnych, lecz również w ustawie z 25.07.2002 r. – Prawo o ustroju sądów administracyjnych (Dz.U. z 2022 r. poz. 2492 ze zm.) (zob. zmieniły art. 88a p.u.s.p.) oraz w ustawie z 8.12.2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz.U. z 2024 r. poz. 622 ze zm.) (zob. art. 45 § 3).

9 Art. 88a p.u.s.p. w zmienionym brzmieniu.

10 Wersja skonsolidowana Dz.Urz. UE C 202 z 2016 r., s. 47 – dalej TFUE.

11 Wyrok C-204/21, Komisja przeciwko Polsce, pkt 295.

12 Wersja skonsolidowana Dz.Urz. UE C 202 z 2016 r., s. 13 – dalej TUE.

13 Wyrok C-204/21, Komisja przeciwko Polsce, pkt 296.

14 Wyrok C-204/21, Komisja przeciwko Polsce, pkt 297–300.

15 Wyrok C-204/21, Komisja przeciwko Polsce, pkt 300–307 i n.

zgodził się z jej argumentacją, a także z opinią rzecznika generalnego przedstawioną odnośnie do tego zarzutu¹⁶ i odrzucił stanowisko RP. Wskazał, że zakwestionowane przepisy krajowe naruszają prawa podstawowe sędziów do ochrony danych osobowych i do poszanowania życia prywatnego. Udostępnienie danych w postaci elektronicznej nie jest też w omawianym wypadku odpowiednie do osiągnięcia deklarowanego celu, jakim jest pogłębienie bezstronności sędziów. Dane dotyczące członkostwa sędziów w zrzeszeniach lub ich działalności w fundacjach nieprowadzących działalności gospodarczej, mogą ujawniać poglądy polityczne lub przekonania religijne i światopoglądowe sędziów. Może to też umożliwić swobodny dostęp do danych osobom, które ze względów niezwiązanych z deklarowanym celem interesu ogólnego dążą do uzyskania informacji o osobistej sytuacji sędziego. To z kolei, w połączeniu ze szczególnym kontekstem przepisów wprowadzonych ustawą zmieniającą, może narażać sędziów na ryzyko niezależnej stygmatyzacji, wpływając w nieuzasadniony sposób na ich postrzeganie zarówno przez jednostki, jak i przez ogół społeczeństwa.

2. Zakres zastosowania RODO i KPP do omawianej sprawy

Z punktu widzenia systemu prawa UE ciekawe są te rozważania Trybunału, które dotyczą kwestii stosowania prawa UE, w szczególności RODO, do oceny przepisów krajowych regulujących obowiązki informacyjne nałożone na sędziów. Odnosząc się do przeciwstawnej argumentacji Komisji i rządu RP, Trybunał przypomniał brzmienie art. 2 ust. 2 lit. a RODO¹⁷ i szerzej odniósł się do kwestii interpretacji pojęcia działalności nieobjętej zakresem prawa Unii. Zdaniem Trybunału wyjątek ten ogranicza się „wyłącznie do przetwarzania danych osobowych dokonywanego przez organy państwowe w ramach działalności związanej z ochroną bezpieczeństwa narodowego lub działalności, która może zostać zaliczona do tej samej kategorii, wobec czego sam fakt, iż dana działalność jest właściwa państwu lub organowi publicznemu, nie wystarcza, aby wyjątek ten mógł być automatycznie stosowany do takiej działalności”¹⁸. Zgodzić należy się ze stwierdzeniem TS, że działalność, której celem jest ochrona bezpieczeństwa narodowego, obejmuje w szczególności działalność mającą na celu ochronę podstawowych funkcji państwa i podstawowych interesów społeczeństwa – o ile zatem zapewnienie należytego sprawowania wymiaru sprawiedliwości

w państwach członkowskich, w tym ustanowienie przepisów mających zastosowanie do statusu sędziów i pełnienia przez nich urzędu, należy do kompetencji państw, o tyle operacji regulowanych przez kwestionowane przepisy nie można uznać za działalność mającą na celu ochronę bezpieczeństwa narodowego¹⁹. Trybunał Sprawiedliwości odwołał się też do przepisów RODO i dodał²⁰, że z motywu 20 RODO wyraźnie wynika, że rozporządzenie to ma zastosowanie między innymi do działań sądów i innych organów wymiaru sprawiedliwości, z zastrzeżeniem pewnych doprecyzowań przewidzianych lub dozwolonych na mocy tego rozporządzenia, w przypadku gdy takie sądy lub inne organy wymiaru sprawiedliwości wykonują swoje zadania z zakresu wymiaru sprawiedliwości. Zakwestionowane operacje zbierania i udostępniania danych nie są związane z wymiarem sprawiedliwości, chociaż są zbierane przez prezesów sądów czy KRS. Okoliczność, że zbierane informacje wpisują się w kontekst działalności zawodowej osób składających oświadczenie, nie może pozbawić ich charakteru „danych osobowych” zdefiniowanych w art. 4 pkt 1 RODO²¹.

Oceniając tę argumentację, można zauważyć, że rozstrzygnięcia Trybunału dotyczące zakresu stosowania RODO są w konkluzji prawidłowe, jednak nieprzekonujące jest samo uzasadnienie. Trybunał w swojej ocenie odwołuje się do art. 2 ust. 2 lit. a RODO, wskazując, że sytuacja, o której mowa w niniejszym artykule, nie ma miejsca, ponieważ w omawianej sprawie nie zachodzi przypadek działań w obszarze ochrony bezpieczeństwa narodowego – taki przykład obszaru, w którym nie stosuje się RODO podany jest w motywie 16. Zdaniem TS skoro ten przypadek nie zachodzi, a dochodzi do przetwarzania danych osobowych w obszarze działań sądów (czego RODO nie wyłącza), to RODO będzie mieć zastosowanie. Szkoda, że TS wskazał jedynie, iż oczywiście kwestie statusu sędziów i pełnienia przez nich urzędu należą do kompetencji tych państw²², jednak nie poszedł o krok dalej, by podkreślić, że kwestia niezależności sędziów, z którą wiąże się składanie oświadczeń, o jakich mowa w sprawie, jest elementem efektywności działania systemu sądowego, o czym mowa w art. 19 ust. 1 TFUE w zw. z art. 2 TUE. Już chociażby z tego względu mamy do czynienia ze sprawą, która pozostaje w zakresie stosowania prawa UE, a zatem przepisy RODO mają zastosowanie do oceny danej sprawy.

Dziwi również podejście TS do relacji między RODO a KPP – TS wydaje się twierdzić, że skoro RODO w sprawie ma zastosowanie, to zastosowanie znajdą również przepisy Karty²³. Trybunał Sprawiedliwości w sposób bezpośredni wiąże dalej zgodność przetwarzania danych w świetle RODO ze zgodnością z KPP, wskazując wprost przede wszystkim na zbieżność celów RODO z celami KPP²⁴. RODO ma w głównej mierze na celu

16 Zob. opinię rzecznika generalnego Anthony’ego Michaela Collinsa z 15.12.2022 r., C-204/21, Komisja Europejska przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej, EU:C:2022:991 – dalej opinia C-204/21, Komisja przeciwko Polsce.

17 Przepis ten stanowi, że RODO nie ma zastosowania do przetwarzania danych osobowych w ramach działalności nieobjętej zakresem prawa Unii. Szerzej w tym kontekście zob. dostępne komentarze do RODO, w szczególności P. Litwiński [w:] *Ogólne rozporządzenie o ochronie danych osobowych. Ustawa o ochronie danych osobowych. Wybrane przepisy*, red. P. Litwiński, Warszawa 2021, art. 6 ustawy o ochronie danych osobowych; A. Grzelak [w:] *Ustawa o ochronie danych osobowych przetwarzanych w związku z zapobieganiem i zwalczaniem przestępczości. Komentarz*, red. A. Grzelak, Warszawa 2019, art. 3.

18 Wyrok C-204/21, Komisja przeciwko Polsce, pkt 317. Zob. też przywołane tam wyroki, w tym wyrok TS z 22.06.2021 r., C-439/19, B przy udziale Latvijas Republikas Saeima, EU:C:2021:504, pkt 63–66, a także wyrok TS z 20.10.2022 r., C-306/21, Koalitsia „Demokraticzna Bulgaria – Obiedinenie”, EU:C:2022:813, pkt 40.

19 Wyrok C-204/21, Komisja przeciwko Polsce, pkt 318 i 319.

20 Wyrok C-204/21, Komisja przeciwko Polsce, pkt 320–325.

21 Tak też w wyroku TS z 1.08.2022 r., C-184/20, Vyriausioji tarnybinės etikos komisija, EU:C:2022:601, pkt 65 i przytoczone tam orzecznictwo – dalej wyrok C-184/20, Vyriausioji tarnybinės etikos komisija. Zob. również M. Gerhold, J. Lauenstei, *Litauens Ethikkommission als Datenschutzzverletzerin: Nordische Transparenz und europarechtlicher Datenschutz: Anmerkung zum Urteil des EuGH v. 1.8.2022, Rs. C-184/20 (Vyriausioji tarnybinės etikos komisija)*, „Europarecht” 2022, s. 797–808.

22 Wyrok C-204/21, Komisja przeciwko Polsce, pkt 319.

23 Wyrok C-204/21, Komisja przeciwko Polsce, pkt 326–330.

24 Wyrok C-204/21, Komisja przeciwko Polsce, pkt 334. Zob. również J. Sobczak [w:] *Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej. Komentarz*, red. A. Wróbel, Warszawa 2020, art. 7 i 8.

zagwarantowanie wysokiego poziomu ochrony podstawowych praw i wolności osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych, które to prawo zostało również uznane w art. 8 KPP i jest ściśle związane z prawem do poszanowania życia prywatnego, wyrażonym w jej art. 7²⁵. W szczególności zatem, jeżeli są spełnione określone w tym rozporządzeniu warunki zgodnego z prawem przetwarzania danych osobowych, takie przetwarzanie danych osobowych uznaje się również za spełniające wymogi art. 7 i 8 KPP²⁶. Trybunał Sprawiedliwości wskazuje zatem, że skoro RODO ma w niniejszej sprawie zastosowanie, to takowe będą miały również przepisy Karty. Nie ma przy tym znaczenia, że przetwarzane dane mogą mieć związek z działalnością zawodową sędziów. Ich publiczne udostępnienie jest objęte zakresem art. 8 KPP²⁷, co stanowi ingerencję w prawa podstawowe ustanowione na mocy art. 7 i 8 KPP. Z hierarchicznej relacji między RODO a KPP wynikałoby jednak, że TS najpierw powinien zbadać zakres stosowania Karty i właśnie w jej kontekście odnieść się do argumentacji o konieczności ochrony prywatności sędziów w przypadkach takich, o jakich mowa w niniejszej sprawie, a dopiero w drugiej kolejności analizować przepisy rozporządzenia. RODO, jako akt prawa pochodnego, musi być zgodny z przepisami Karty, a nie odwrotnie, i w konsekwencji przepisy prawa krajowego muszą być zgodne w pierwszej kolejności z przepisami Karty, a następnie RODO²⁸. Nie zmienia to jednak, że konkluzja tego rozumowania byłaby identyczna z tą, jaką zaprezentował TS w niniejszej sprawie.

3. Dopuszczalne ograniczenia prawa do prywatności i prawa do ochrony danych osobowych sędziów i ich ocena w przedmiotowej sprawie

W omawianym wyroku TS słusznie zauważa, już nie po raz pierwszy, że prawa zagwarantowane w art. 7 i 8 KPP nie mają charakteru absolutnego i mogą podlegać ograniczeniom, zwłaszcza w związku z potrzebą wyważenia ich względem innych praw podstawowych²⁹. Ograniczenia te jednak muszą spełniać wymogi wynikające z art. 52 KPP, w szczególności mogą być wprowadzone wyłącznie wtedy, gdy są konieczne i rzeczywiście odpowiadają celom interesu ogólnego uznawanym przez UE lub potrzebom ochrony praw i wolności innych osób. Muszą też mieścić się w granicach tego, co ściśle konieczne, a uregulowania dotyczące ingerencji muszą zawierać jasne i precyzyjne zasady regulujące zakres i stosowanie danego środka³⁰.

Przeprowadzenie analizy zgodności przetwarzania danych osobowych z wymogami wynikającymi z Karty musi wiązać się z oceną zgodności przetwarzania z wymogami wynikającymi z art. 6 ust. 1 RODO, a w szczególności art. 6 ust. 1 ak. 1 lit. c i art. 6 ust. 3 RODO, które – dla oceny, czy istnieje

właściwa podstawa prawna przetwarzania danych – wymagają, by ta podstawa prawna służyła realizacji interesu leżącego w interesie publicznym i była proporcjonalna do zamierzonego prawnie uzasadnionego celu³¹. Zadeklarowany cel zmian ustawowych, jakim jest zapewnienie bezstronności sędziów, przyczynia się w ocenie Trybunału do zapewnienia prawidłowego wykonywania zadań z zakresu wymiaru sprawiedliwości, co stanowi zadanie realizowane w interesie publicznym w rozumieniu tego przepisu RODO³². Trybunał nie odrzucił zatem *a limine* możliwości wprowadzenia pewnych uregulowań, które będą ograniczały prawo sędziów do ochrony danych osobowych w związku z koniecznością transparentności postępowań sądowych i ich rzetelności³³. Dostrzegł jednak potrzebę pójścia o krok dalej i zbadania, czy przyjęte przepisy mają charakter danych o charakterze szczególnym (potocznie zwanych danymi wrażliwymi), czyli takich, które ujawniają przekonania religijne, światopoglądowe czy polityczne danej osoby, przy czym ogólny zakaz przetwarzania takich danych dotyczy również danych ujawniających tego rodzaju informacje pośrednio, w wyniku przeprowadzenia intelektualnego procesu dedukcji lub kontroli krzyżowej³⁴. Ponadto TS sprawdzał, czy wprowadzone ograniczenia spełniają wymogi konieczności i proporcjonalności. Po dokonaniu analizy TS nie miał wątpliwości, że przetwarzane dane mogą mieć właśnie charakter danych o szczególnym charakterze i w efekcie, aby ich przetwarzanie było zgodne z prawem, spełnione muszą być wymogi wynikające z art. 9 ust. 2 lit. g RODO³⁵.

Ocena legalności przetwarzania danych osobowych sędziów na mocy zmienionych przepisów wymagała zatem od Trybunału dokonania oceny zgodności z art. 52 ust. 1 KPP, art. 6 ust. 3 i art. 9 ust. 2 lit. g RODO, zwłaszcza celu przetwarzania i proporcjonalności ograniczeń w świetle tego celu. Gwarancje niezawisłości i bezstronności wymagają istnienia zasad, w szczególności co do składu organu sądowego oraz powodów wyłączenia jego członków, pozwalających wykluczyć, w przekonaniu jednostek, wszelką uzasadnioną wątpliwość co do niepodatności tego organu na czynniki zewnętrzne oraz jego neutralności względem ścierających się przed nim interesów.

Pomimo akceptacji dla celu ogólnego, dość stanowczo TS odniósł się do kwestii szczegółowych, w tym do konieczności i proporcjonalności zastosowanych środków relacji do wskazanego celu. Bardzo krytycznie ocenił wymóg publikacji danych sędziów dotyczących ich działalności politycznej przed rokiem 1989 r., które w ocenie TS zostały w rzeczywistości ustanowione w celu zaszkodzenia reputacji zawodowej sędziów i ich stygmatyzowaniu³⁶. W przypadku danych dotyczących członkostwa w stowarzyszeniach i fundacjach TS był mniej rygorystyczny w ocenie i wskazał, że te rozwiązania mogą wzmocnić ochronę praw jednostki. Udostępnienie informacji może co do zasady umożliwić zainteresowanym jednostkom dostęp do nich przy zachowaniu pełnej przejrzystości i bez konieczności podejmowania działań mających na celu uzyskanie informacji o osobach mających rozstrzygać spory, których są stronami. Taka przejrzystość może jednocześnie

25 Wyrok C-184/20, Vyriausioji tarnybinės etikos komisija, pkt 61.

26 Zob. opinia C-204/21, Komisja przeciwko Polsce, pkt 235.

27 Zob. podobnie wyrok TS z 22.11.2022 r., sprawy połączone C-37/20 i C-601/20, WM, Sovim SA przeciwko Luxembourg Business Registers, EU:C:2022:912, pkt 38 i przytoczone tam orzecznictwo – dalej wyrok w sprawach połączonych C-37/20 i C-601/20, WM.

28 Zob. wyrok w sprawach połączonych C-37/20 i C-601/20, WM, pkt 39.

29 Por. A. Wróbel [w:] *Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej. Komentarz*, red. A. Wróbel, Warszawa 2020, art. 7 i 8.

30 Wyrok C-204/21, Komisja przeciwko Polsce, pkt 334; wyrok C-184/20, Vyriausioji tarnybinės etikos komisija, pkt 70.

31 Wyrok C-204/21, Komisja przeciwko Polsce, pkt 336–337.

32 Wyrok C-204/21, Komisja przeciwko Polsce, pkt 340.

33 Wyrok C-204/21, Komisja przeciwko Polsce, pkt 351–357.

34 Zob. podobnie w wyroku C-184/20, Vyriausioji tarnybinės etikos komisija, pkt 123.

35 Wyrok C-204/21, Komisja przeciwko Polsce, pkt 346–349.

36 Wyrok C-204/21, Komisja przeciwko Polsce, pkt 364.

przyczynić się do wzmocnienia zaufania tych jednostek do wymiaru sprawiedliwości³⁷. Trybunał wyraźnie starał się wyważyć relację, nie mógł jednak zaakceptować obowiązujących w Polsce rozwiązań, ponieważ przepisy – po pierwsze – nie zawierają żadnego czasowego ograniczenia w odniesieniu do okresów, co do których sędzia musi się opowiedzieć. Po drugie – udostępnienie rozpatrywanych informacji imiennych w postaci elektronicznej może ujawnić informacje na temat pewnych wrażliwych aspektów życia prywatnego danych sędziów, w szczególności ich przekonań religijnych lub światopoglądowych. Po trzecie – dostęp do tych danych będzie nieograniczony, a zatem dane te będą udostępnione również osobom, które z innych względów dążą do uzyskania informacji o sytuacji osobistej sędziego. To może również rodzić zagrożenie stygmatyzacji. Przetwarzanie danych osobowych w sposób, o którym mowa w polskich przepisach, stanowi zatem poważną ingerencję w prawa określone w art. 7 i 8 KPP³⁸. Te rozważania Trybunału dokładnie pokazują, w jakim kierunku powinny podążać zmiany w przepisach, do których Polska jest w zasadzie zobligowana po wyroku Trybunału (do czego jednak jeszcze nie doszło)³⁹.

Konfrontując zatem wagę naruszenia z deklarowanym celem, TS dostrzegł brak wyważenia między potrzebami, jakie mają realizować zakwestionowane przepisy, a skalą ingerencji w prawa sędziów. Przy tym TS wskazał, że w prawie polskim istnieją inne przepisy, które mogą pomóc osiągnąć zadeklarowany cel, w tym instytucja wyłączenia się od orzekania w każdej sprawie, w której okoliczność, taka jak jego obecne lub byłe członkostwo w zrzeczeniu lub pełniona obecnie lub w przeszłości funkcja w takim zrzeczeniu lub w fundacji nieprowadzącej działalności gospodarczej, mogłaby w uzasadniony sposób budzić wątpliwości co do jego bezstronności. Każdy sędzia ma obowiązek, na podstawie przepisów mających ogólne zastosowanie do statusu sędziów i pełnienia przez nich urzędu, wyłączyć się od orzekania w każdej sprawie, w której okoliczność, taka jak jego obecne lub byłe członkostwo w zrzeczeniu lub pełniona obecnie lub w przeszłości funkcja w takim zrzeczeniu lub w fundacji nieprowadzącej działalności gospodarczej, mogłaby w uzasadniony sposób budzić wątpliwości co do jego bezstronności⁴⁰. Można również dodać, że nawet Rada Konsultacyjna Sędziów Europejskich w opinii nr 3 wskazała, że istotne jest zbadanie, jak sędziowie funkcjonują w społeczeństwie: „system sędziowski może funkcjonować prawidłowo tylko wtedy, gdy sędziowie nie są odizolowani od społeczeństwa, w którym żyją [...]. Jako obywatele sędziowie korzystają z podstawowych praw i wolności chronionych w szczególności przez Europejską Konwencję Praw Człowieka (wolność opinii, wolność religijna itp.) [...]. Takie działania mogą jednak zagrozić ich bezstronności, a czasem nawet niezależności. Należy zatem zachować rozsądną równowagę między stopniem, w jakim sędziowie mogą być zaangażowani w społeczeństwo, a potrzebą bycia i postrzegania ich jako niezależnych i bezstronnych w wykonywaniu ich obowiązków”⁴¹.

Omawiana sprawa stawia zatem pytanie o zakres prawa sędziów do prywatności, przy czym w niniejszej sprawie

szczególnym aspektem, którego ona dotyczy, jest kwestia wyważenia, na ile prawo do informacji i transparentności postępowania sądowego wymaga informowania o członkostwie sędziów w organizacjach. Informacje o tym, jakich stowarzyszeń czy fundacji członkami są sędziowie TS, potraktował jako aspekt prawa do ochrony danych osobowych, przy czym prawo do ochrony danych osobowych i prawo do prywatności w ocenie TS są ze sobą na tyle silnie związane, że mogą być w takim kontekście rozpatrywane łącznie. Nie ma przy tym znaczenia, że dane te przetwarzane (gromadzone i publikowane) są w kontekście działalności zawodowej sędziów. Okoliczność, że wspomniane informacje wpisują się w kontekst działalności zawodowej osób składających oświadczenie, nie może pozbawić ich takiej kwalifikacji, o czym TS wspominał już kilkakrotnie⁴².

Niniejsza sprawa jest o tyle skomplikowana, że dotyczy sędziów, a zatem osób pełniących szczególne funkcje publiczne. Zarówno w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, jak i polskiego Trybunału Konstytucyjnego (na gruncie obowiązku składania oświadczeń lustracyjnych), wyrażane są poglądy, że w odniesieniu do osób ubiegających się o pełnienie funkcji publicznych lub takie funkcje pełniących prawo do prywatności podlega istotnemu ograniczeniu. Zgodnie z tym poglądem, o ile sfera życia intymnego (w znaczeniu szerszym niż potocznie przyjęte) objęta jest pełną ochroną, o tyle ochrona sfery życia prywatnego podlega pewnym ograniczeniom, uzasadnionym „usprawiedliwionym zainteresowaniem”. Jest oczywiste, że osoba kandydująca do pełnienia funkcji publicznej musi się godzić z takim zainteresowaniem opinii publicznej, wyrażającym się między innymi woli uzyskania jak najszerszego zakresu informacji o jej życiu (również prywatnym) i przeszłości⁴³.

W orzecznictwie ETPC kwestia zderzenia się prawa do prywatności z jednej strony i prawa do informacji z drugiej jest analizowana w kontekście problematyki potrzeby debaty publicznej. To ona ma przede wszystkim decydować o możliwości ingerencji informacyjnej w sferę prywatności. Można powiedzieć, że z tej perspektywy jakiegokolwiek inne działania zmierzające do ujawnienia informacji o osobach publicznych byłyby już jedynie niczym nieuzasadnioną „ciekawością”. Europejski Trybunał Praw Człowieka przyjmuje szeroką wykładnię pojęcia „życie prywatne”, nawiązując do definicji danych osobowych, zawartej w Konwencji nr 108 Rady Europy o ochronie osób w związku z automatycznym przetwarzaniem danych osobowych⁴⁴. Z orzeczenia w sprawie 58148/00, *Éditions Plon przeciwko Francji*⁴⁵, jasno wynika, że standardem europejskim jest tendencja do poszerzania zakresu transparentności życia publicznego. Z kolei w sprawie 59320/00, *von Hannover przeciwko Niemcom*⁴⁶, Trybunał zaznaczył, że organy wymiaru sprawiedliwości RFN

37 Wyrok C-204/21, Komisja przeciwko Polsce, pkt 371.

38 Wyrok C-204/21, Komisja przeciwko Polsce, pkt 366–377.

39 Stan na 18.05.2024 r.

40 Wyrok C-204/21, Komisja przeciwko Polsce, pkt 383.

41 Opinia nr 3 Rady Konsultacyjnej Sędziów Europejskich (CCEJ) skierowana do Komitetu Ministrów Rady Europy w związku z zasadami i regułami dotyczącymi profesjonalnego postępowania sędziów, w szczególności etyki, niegodnego zachowania i bezstronności (listopad 2002 r.), Strasburg 2002, Rada Europy, pkt 27, <https://rm.coe.int/168070098d> (dostęp: 22.05.2024 r.).

42 Zob. wyrok C-184/20, *Vyriausioji tarnybinės etikos komisija*, pkt 65, czy wcześniejszy wyrok TS z 9.03.2017 r., C-398/15, *Camera di Commercio, Industria, Artigianato e Agricoltura di Lecce przeciwko Salvatore Mannemu*, EU:C:2017:197, pkt 34.

43 Tak wyjaśniał Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 21.10.1998 r., K 24/98, OTK 1998/6, poz. 97.

44 Dz.U. z 2003 r. Nr 3, poz. 25 ze zm. Zob. w szczególności uzasadnienie wyroku ETPC z 4.05.2000 r., 28341/95, *Rotaru przeciwko Rumunii*, HUDOC, pkt 43.

45 Wyrok ETPC z 18.05.2004 r., 58148/00, *Éditions Plon przeciwko Francji*, HUDOC, pkt 43.

46 Zob. wyrok ETPC z 24.06.2004 r., 59320/00, *von Hannover przeciwko Niemcom*, HUDOC. Zob. też J. Sobczak, *Ochrona prywatności polityków jako osób pełniących funkcje publiczne w optyce Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu*, „Przegląd Politologiczny” 2008/2, s. 53–65.

nie zapewniły odpowiedniej ochrony prawa do prywatności skarżącej, co uznano za naruszenie art. 8 EKPC. Jak wynika z uzasadnienia orzeczenia, Trybunał rozróżnił kwestię prezentacji faktów w debacie publicznej w społeczeństwie demokratycznym, co odnosi się m.in. do polityków w zakresie ich funkcji publicznych, oraz prezentację faktów z życia prywatnego podmiotu, który takich funkcji nie pełni. W związku z tym w orzeczeniu uznano za możliwe rozciągnięcie prawa opinii publicznej do uzyskiwania informacji również w pewnym zakresie na sferę życia prywatnego podmiotów publicznych. Wkład w debatę publiczną jest tym kryterium, które zdaniem Trybunału powinno być decydujące w ramach balansowania dwu wartości – ochrony życia prywatnego oraz wolności wypowiedzi. Podkreślono też, że opinia publiczna ma prawo do informacji (*right to be informed*), które stanowi podstawowe prawo w społeczeństwie demokratycznym i w szczególnych okolicznościach może nawet obejmować aspekty życia prywatnego osób publicznych. Osoby publiczne muszą zaakceptować w stosunku do siebie znacznie szerszy, niż jest możliwe wobec innych osób, zakres swobody wypowiedzi. Z istoty bowiem osoby te, podejmując się pełnienia funkcji publicznych, świadomie tym samym akceptują istnienie kontroli publicznej swych zachowań zarówno ze strony dziennikarzy, jak i całego społeczeństwa. Rozumowanie to zdaje się przejmować TS w omawianej sprawie, ale wskazuje wyraźnie na potrzebę dokonania wyważenia w kontekście konieczności i proporcjonalności ograniczeń. Trzeba przy tym dodać, że ETPC wypowiadał się głównie w kontekście praw polityków, nie miał jeszcze okazji wypowiadać się na temat sędziów⁴⁷.

Należy dostrzec, że niniejsza sprawa nie była badana w kontekście art. 12 KPP, czyli przepisu gwarantującego wolność stowarzyszania się, a wyłącznie w kontekście art. 7 i art. 8 ust. 1 KPP, traktowanych łącznie. Trzeba jednak podkreślić, że regulacja zmuszająca sędziów do złożenia oświadczenia o przynależności do zrzeszeń i stowarzyszeń, połączona z obowiązkową publikacją ich treści, może mieć ukryty cel postawienia sędziów przed koniecznością dokonania wyboru i nawet rezygnacji z przynależności do zrzeszeń i stowarzyszeń po to, by chronić swoją prywatność.

4. Postępowanie przed Prezesem Urzędu Ochrony Danych Osobowych

Rzecznik Praw Obywatelskich, działając na podstawie art. 9 pkt 3 ustawy z 15.07.1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich⁴⁸, podjął z urzędu sprawę obowiązku nałożonego na sędziów i wszczął postępowanie wyjaśniające. W jego wyniku zwrócił się w wystąpieniu z 9.03.2020 r. do Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych (PUODO) z żądaniem wszczęcia postępowania administracyjnego w przedmiocie zgodności obowiązku złożenia przez sędziów i prokuratorów oświadczenia o członkostwie w zrzeszeniu, w tym w stowarzyszeniu, wprowadzonego na mocy przepisu art. 1 pkt 29 oraz art. 6 pkt 1 ustawy zmieniającej, z normami prawa z zakresu prawa ochrony danych osobowych. Zdaniem RPO przetwarzanie danych osobowych osób zobowiązanych do złożenia oświadczeń o przynależności

do zrzeszeń (w tym stowarzyszeń i fundacji), a w szczególności ich publikacja w Biuletynie Informacji Publicznej, jest oparte na podstawie prawnej pozostającej w sprzeczności z wymogami prawnymi z zakresu prawa ochrony danych osobowych oraz z prawem do prywatności i ochrony danych osobowych, o których mowa w art. 47 i 51 Konstytucji RP⁴⁹.

Rzecznik Praw Obywatelskich, który kwestionował te przepisy w postępowaniu przed Prezesem Urzędu Ochrony Danych Osobowych, a następnie w sądach administracyjnych, podkreślał również, że tak skonstruowane przepisy noszą znamiona intencjonalnie wprowadzonej pułapki prawnej i konieczności dokonywania przez poszczególnych sędziów wyborów, z których każdy prowadzi do naruszenia prawa. Zostanie bowiem albo naruszone prawo sędziego do ochrony prywatności przez upublicznienie jego danych wrażliwych, albo niespełniony zostanie obowiązek złożenia oświadczenia podlegającego publikacji⁵⁰.

Ówczesny Prezes UODO umorzył postępowanie⁵¹, co zostało zaskarżone przez RPO do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie. Wyrokiem z 15.02.2021 r., II SA/Wa 1264/20⁵², WSA oddalił skargę RPO, uznając, że organ ochrony danych osobowych trafnie skonstatował brak przesłanek dalszego prowadzenia postępowania, które wszczęto z urzędu wobec stosownego wystąpienia Rzecznika. Sąd w pełni podzielił ocenę, sformułowaną w uzasadnieniu skarżonego aktu, gdzie prawidłowo opisano istotne elementy stanu faktycznego sprawy i trafnie przywołano treść stosownych regulacji.

Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł skargę kasacyjną⁵³, która jest obecnie przedmiotem rozstrzygnięcia⁵⁴. W międzyczasie zaszły jednak nowe okoliczności, które powinny zostać uwzględnione przez Naczelny Sąd Administracyjny. Po pierwsze, zapadł komentowany tu wyrok TS. Po drugie – nowy Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych, mając na uwadze wyrok TS w sprawie C-204/21, Komisja przeciwko Polsce, jak też zapadły w międzyczasie wyrok ETPC w sprawie 16974/14, Kaczmarek przeciwko Polsce⁵⁵, wniósł do Naczelnego Sądu Administracyjnego o uwzględnienie skargi kasacyjnej Rzecznika Praw Obywatelskich i nie podtrzymał wcześniej wyrażanego stanowiska PUODO⁵⁶. W szczególności wskazał, że w ocenie ETPC kryterium „zgodności z prawem” oznacza nie tylko, że dany akt powinien mieć podstawę w prawie krajowym, lecz również odnosi się do jakości danego prawa, co oznacza, że prawo to powinno być dostępne dla zainteresowanego i przewidywalne co do jego skutków. W kontekście przetwarzania danych oznacza to, że konieczne jest posiadanie jasnych,

49 Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2.04.1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm.).

50 Zob. dokumentację udostępnioną na stronie internetowej Biura Rzecznika Praw Obywatelskich <https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/rpo-zaskarzynl-dosadu-umorzenie-przez-puodo-sprawy-oswiadczen-sedziow-i-prokuratorow> (dostęp: 22.05.2024 r.).

51 Decyzja Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych z 6.04.2020 r., nr DS.523.1470.2020.AZ.I, <https://www.rpo.gov.pl/sites/default/files/Decyzja%20PUODO%2C%206.04.2020.pdf> (dostęp: 22.05.2024 r.).

52 LEX nr 3355292.

53 Sprawa w NSA, skarga z 10.05.2021 r., III OSK 5037/21.

54 Stan na 18.05.2024 r.

55 Wyrok ETPC z 22.02.2024 r., 16974/14, Kaczmarek przeciwko Polsce, HUDOC.

56 Pismo procesowe Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych w sprawie III OSK 5037/21 (dot. DS.523.1470.2020) z 15.05.2024 r., dostępne w aktach postępowania.

47 Zob. też wyrok ETPC z 6.10.2022 r., 35599/20, Juszczyzyn przeciwko Polsce, HUDOC.

48 Dz.U. z 2023 r. poz. 1058 ze zm.

szczegółowych przepisów regulujących minimalne gwarancje dotyczące m.in. czasu trwania, przechowywania, wykorzystywania, dostępu osób trzecich, procedur zachowania integralności i poufności danych oraz procedur ich zniszczenia. W tej chwili pozostaje zatem wyłącznie oczekiwanie na wyrok NSA w niniejszej sprawie i zmianę ustawy.

5. Wnioski

Wyrok Trybunału Sprawiedliwości jest istotny z kilku powodów.

Po pierwsze, wskazuje wyraźnie na sposób zastosowania RODO do omawianej sytuacji. Trybunał wskazuje, że ocena praw sędziów jest objęta zakresem prawa Unii Europejskiej, poprzez zastosowanie przepisów o ochronie danych osobowych, w tym RODO i Karty.

Po drugie, TS potwierdził, że sędziom przysługuje prawo do ochrony ich prywatności i prawo do ochrony danych osobowych nawet wówczas, gdy wiąże się to z ich działalnością zawodową.

Po trzecie, TS przypomniał, że prawa gwarantowane Kartą nie mają charakteru absolutnego i mogą podlegać ograniczeniom wtedy, gdy istnieje potrzeba wyważenia ich względem innych wartości i praw. W takim przypadku ograniczenia muszą spełniać określone wymogi, w tym wymóg konieczności i realizacji celów interesu ogólnego uznawanych przez UE. W omawianej sprawie TS dokonał analizy nie tylko samego celu przetwarzania, lecz także zbadał, czy zadeklarowany cel zmian ustawowych, jakim miało być pogłębienie odpolitycznienia sądów i zapewnienie bezstronności sędziów, przyczynia się do zapewnienia prawidłowego wykonywania zadań z zakresu wymiaru sprawiedliwości. Co istotne, TS nie odrzucił bezpośrednio możliwości wprowadzania ograniczeń związanych z informowaniem o prywatnej działalności sędziów, jednakże w związku z tym, że w ustawie zmieniającej wprowadzono możliwość przetwarzania danych, które mogły mieć charakter danych wrażliwych, to tym bardziej konieczne stało się zbadanie, czy nie ma innych sposobów dla osiągnięcia zakładanego celu.

Po czwarte, TS dokonał analizy przepisów prawa polskiego i wskazał na konkretne rozwiązania, które mają gwarantować niezawisłość i bezstronność, bez konieczności stosowania przepisów poddanych ocenie. Szczególnie krytycznie TS ocenił potrzebę publikacji danych sędziów dotyczących ich działalności przed rokiem 1989, uznając, że cele rzeczywiste takich rozwiązań są rozbieżne od deklarowanych.

Wreszcie należy zauważyć, że Rzeczpospolita Polska uchybiła zobowiązaniom wynikającym z członkostwa UE przez wprowadzenie m.in. omawianych rozwiązań. Tym samym jest zobowiązana do wprowadzenia zmian w tym zakresie, które niestety do dnia dzisiejszego nie nastąpiły. Zmian w tym zakresie nie przewidywała ustawa z 13.01.2023 r. o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw⁵⁷, skierowana przez Prezydenta RP do Trybunału Konstytucyjnego. To oznacza, że przepisy ustawowe w tej chwili mogą być uznane za niezgodne z prawem UE wobec istnienia wyraźnego wyroku TS w tej sprawie, co powinno skutkować koniecznością

zastosowania zasady pierwszeństwa prawa UE i niestosowaniem prawa krajowego sprzecznego z prawem UE w konkretnych sprawach, a to otwiera drogę do odmowy składania wymaganych prawem oświadczeń przez sędziów. Istotne będzie również to, w jaki sposób do wyroku odniesienie się NSA w sprawie toczącej się ze skargi Rzecznika Praw Obywatelskich.

Abstract

dr hab. Agnieszka Grzelak,
professor at the Kozminski University

The author is an associate professor at the College of Law, Kozminski University in Warsaw, and the Deputy President of the Personal Data Protection Office, Poland (ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5867-8135>).

Court of Justice on Rights of Judges to Privacy and the Protection of Personal Data – Commentary on the Judgment of the Court of Justice of 5 June 2023, C-204/21, European Commission v Republic of Poland

Keywords: right to privacy, personal data protection, “muzzle law,” Charter of Fundamental Rights of the EU, rights of judges

The Court of Justice had not yet deliberated on the matter of personal data protection and the right of judges to privacy. However, the issue has come to light recently, in the context of wider proceedings initiated by the European Commission in respect to the adoption and application in Poland of the Act of 20 December 2019 amending the provisions governing the functioning of courts (colloquially referred to as “muzzle law”). The judgment of the Court of Justice touches not only on the issue of disciplinary proceedings subject to the aforementioned law, but also directly relates to the theme discussed in this paper, i.e. the right of judges to the protection of personal data and respect for private life – not in the context of freedom of association, but primarily, the obligation to disclose membership in various organizations. The Court of Justice assessed these provisions through the prism of the obligation to protect personal data and the right to respect for private life, referred to in Articles 7 and 8 of the Charter of Fundamental Rights and in the General Data Protection Regulation, so-called GDPR. This commentary focuses on two issues: the scope of application of the GDPR and the CFR, and the relationship between the right of judges to the protection of personal data and the objective of ensuring apolitical and transparent judicial proceedings.

Bibliografia/References

- Bonelli M., *European Commission v Hungary (Transparency of associations) (C-78/18): The „NGOs case”: on how to use the EU Charter of Fundamental Rights in infringement actions*, „European Law Review” 2021/2.
- Gerhold M., Lauenstei J., *Litauens Ethikkommission als Datenschutzverletzerin: Nordische Transparenz und europarechtlicher Datenschutz: Anmerkung zum Urteil des EuGH v. 1.8.2022, Rs. C-184/20 (Vyriausioji tarnybinės etikos komisija)*, „Europarecht” 2022.
- Grabowski A., Naleziński B., *Konstytucyjne prawo do niezawisłego i bezstronnego sądu w państwie pozornie praworządnym*, „Państwo i Prawo” 2020/10.

⁵⁷ https://orka.sejm.gov.pl/proc9.nsf/ustawy/2870_u.htm (dostęp: 22.05.2024 r.).

Grzelak A. [w:] *Ustawa o ochronie danych osobowych przetwarzanych w związku z zapobieganiem i zwalczaniem przestępczości. Komentarz*, red. A. Grzelak, Warszawa 2019.

Litwiński P. [w:] *Ogólne rozporządzenie o ochronie danych osobowych. Ustawa o ochronie danych osobowych. Wybrane przepisy*, red. P. Litwiński, Warszawa 2021.

Sobczak J., *Ochrona prywatności polityków jako osób pełniących funkcje publiczne w optyce Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu*, „Przegląd Politologiczny” 2008/2.

Sobczak J. [w:] *Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej. Komentarz*, red. A. Wróbel, Warszawa 2020.

Wróbel A. [w:] *Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej. Komentarz*, red. A. Wróbel, Warszawa 2020.

Wróblewski M., *System odpowiedzialności dyscyplinarnej polskich sędziów w świetle rozwoju orzecznictwa TSUE (sprawy C-791/19 oraz C-204/21) [w:] Problem praworządności w Polsce w świetle orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości UE (2021)*, red. J. Barcz, A. Grzelak, R. Szyndlauer, Warszawa 2022.

REKLAMA

ROZPORZĄDZENIE RZYM II POD LUPĄ EKSPERTA

Autor wyjaśnia, dlaczego wybór prawa dokonywany przez uczestników obrotu w formie czynności prawnej może wywoływać skutki wobec osób trzecich, w jakich sytuacjach występuje możliwość zastosowania wspomnianego przepisu i jakie są skutki naruszenia praw osób trzecich.

Czytelnik znajdzie wyczerpujące wyjaśnienie tematów takich, jak:

- zakres zastosowania rozporządzenia Rzym II (np. w kontekście łańcucha umów);
- sposób dokonania wyboru prawa właściwego dla zobowiązań pozaumownych, zwłaszcza w kontekście międzynarodowego obrotu handlowego z udziałem przedsiębiorców i w sytuacjach, w których pojawia się kwestia zaangażowania odpowiedzialności ubezpieczyciela;
- skutki wyboru prawa dla podmiotów, które tego wyboru dokonują, oraz dla innych osób, na których sytuację wybór ten może oddziaływać;
- sposób rozwiązywania problemów wiążących się z dokonaniem wyboru prawa w celu pokrzywdzenia innych osób.

**ZAMÓW KSIĄŻKĘ Z RABATEM 20% W KSIĘGARNI PROFINFO.PL
W FORMULARZU ZAMÓWIENIA WPISZ KOD: WKZA20**

WYBÓR PRAWA A OCHRONA OSÓB TRZECICH na tle rozporządzenia Rzym II

Krzysztof Pacuła